
Europeiske leger sterkt imot genpatentering

FRA FORENINGEN

En viktig sak på møtet til Comité Permanent des Médecins Européens (CP) var organisasjonens holdning til EU-direktivet om beskyttelse av bioteknologiske oppfinnelser, det såkalte patentdirektivet.

Legeforeningen har tatt sterkt til motmæle mot patentdirektivet (EU-direktiv 98/44), mens tunge institusjoner som Næringslivets Hovedorganisasjon og Forskningsrådet har inntatt et annet standpunkt (1, 2).

Saken var omfattet med stort engasjement, men ikke én av de ca. 100 i salen forsvarte direktivet. Ledelsen fikk et klart budskap de kan bringe videre: «On behalf of the medical profession in Europe, the CP stresses that the human genome and its sequences should not be patentable.»

Rett til behandling i annet EU/EØS-land

En annen viktig sak var prinsippet om pasienters rett til behandling i et hvilket som helst EU/EØS-land. To rettssaker har gått i pasientens favør og tre nye kommer opp for Europa-domstolen i år.

Det har ikke vært noen stor uenighet i CP om denne saken, men problemstillingen har reist en del vanskelige avveininger basert på kulturforskjeller, for eksempel når det gjelder inngrep som abort og in vitro-fertilisering. For ledelsen var det svært viktig at de hadde et klart budskap som de kunne bringe med seg inn i EU-systemet, og teksten fikk enstemmig oppslutning:

- «← patients should have the right to access to appropriate and professional health care irrespective of in which EU-country the care is delivered
- patients are entitled to health care delivered in accordance with good clinical practice as defined by the medical profession in that country
- patients are entitled to reimbursement in accordance with the ethical considerations and legal framework of their own social security system.»

Dersom denne rettspraksisen, gjennom nye domsavsigelser i pasientenes favør, blir etablert, får fritt sykehusvalg en ny og utvidet betydning, fordi valget vil omfatte hele EU/EØS. Helse vil på denne måten bli en EU-sak og ikke bare et nasjonalt anliggende.

Fundamentale borgerrettigheter i EU

Europarådet har satt seg fore å utarbeide et dokument om fundamentale rettigheter for EU-borgere. CP er svært opptatt av at helserelaterte rettigheter skal stå sentralt i et slikt dokument, og et enstemmig CP gav president og generalsekretær som mandat å bidra til at «Health care and equal access to health care should be inserted in the Charter of fundamental rights in Europe.»

Medisinsk utdanning

Direktivet som regulerer medisinsk utdanning (EEC 93/16), som blant annet er grunnlaget for overføring av en spesialitet fra et land til et annet, inneholder lite om kvalitet. Det har hittil ikke vært noe direktorat som har hatt helse som hovedoppgave. Direktivet sorterer under et direktorat som har «fri bevegelighet» som sitt hoveddomene. Selv om EU har en rådgivende komité for utdanning, der også legeföreningene er representert, har det vist seg nesten umulig å få implementert forslag som kunne sikre bedre kvalitet. Det har gjentatte ganger vært diskutert i CP, og det er en krevende oppgave å få reist disse problemstillingene overfor EU-kommisjonen. Dagens situasjon oppfattes som svært bekymringsfull av CP, ikke minst i lys av den forestående utvidelse av EU østover. Utdanningskomiteen skal arbeide for å klargjøre de problemstillingene man står overfor når blant annet spesialistgodkjenning skal harmoniseres med en rekke nye land.

LITTERATUR

1. Aarseth HP. P Patent på liv Tidsskr Nor Lægeforen 2000; 120: 873.
 2. Nesje SB. Nei til patent på menneskelige gener. Tidsskr Nor Lægeforen 2000; 120: 1496.
-

Publisert: 30. mai 2000. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeförening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 10. juli 2026.